

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ผู้นำเป็นบุคคลสำคัญที่จะสร้างพลังขับเคลื่อนองค์กรและสังคมสู่การเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่ที่มีลักษณะเป็นพลวัต มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงที่ทุกคนต้องเผชิญ ดังนั้นทุกองค์กรจำเป็นต้องมีผู้นำที่มีศักยภาพสูง มีคุณลักษณะที่เหมาะสมและมีพลังที่จะขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี และสามารถนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ เมื่อทุกองค์กรมีประสิทธิภาพก็จะทำให้สังคมโดยรวมสามารถก้าวทัน และเตรียมความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ได้เป็นอย่างดี นำมาซึ่งความสุขความเจริญทุกภาคส่วนของสังคม ดังนั้นการสร้างผู้นำที่มีความสามารถและมีพลังที่จะขับเคลื่อนองค์กรสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งจำเป็นในโลกยุคใหม่นี้ สอดคล้องกับ วิมล จันทรแก้ว (2555, หน้า 1)

ทุกประเทศ ทุกสังคม และทุกองค์กรต้องมีผู้นำเสมอ ถ้าผู้นำนั้นเป็นผู้นำที่ก้าวหน้าทันสมัย สร้างสรรค์ ตามทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมพร้อมทั้งผลักดันให้คนอื่น ๆ ในสังคมของตนเห็นพร้อมมือและทำไปพร้อมกันได้ ก็จะทำให้สังคมนั้นก้าวไปได้ด้วยดี และถ้าก้าวอย่างอย่างซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ มีความสร้างสรรค์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมด้วยก็จะทำให้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างมีคุณค่ากับทุกคนอย่างไม่หยุดยั้งและอย่างยั่งยืน หากสังคมไม่เปลี่ยนมาก ความรู้และความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ก็คงเหมือนเดิม ปัญหาสำคัญที่ควรได้รับการพัฒนาด้านการศึกษา คือ การสร้างผู้นำการศึกษาระดับมืออาชีพที่ตระหนักถึงการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งควรได้รับการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ทั้งด้านวิธีการ

และเป้าหมาย ชีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 89) ผู้นำการศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการกำหนดคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาครู พัฒนาสถานศึกษา และพัฒนาการบริหารจัดการใหม่ของผู้ นำ อย่างจริงจังและต่อเนื่อง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553, หน้า 12-13)

อย่างไรก็ตามในยุคเริ่มต้นของศตวรรษที่ 21 จนถึงยุคปัจจุบัน โลกมีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีสารสนเทศและกระแสแห่งโลกาภิวัตน์เข้ามามีอิทธิพลอย่างมากต่อการ บริหารจัดการองค์การสมัยใหม่ สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและมีความสลับ ซับซ้อนมากขึ้น การแก้ปัญหาแบบเดิมๆ มักจะใช้ไม่ได้ผล การศึกษาภาวะผู้นำ (leadership) มีพัฒนาการมาโดยตลอด ส่วนใหญ่แล้วจะมองภาพแบบเดิมๆ คือ คุณลักษณะ พฤติกรรม และสถานการณ์ซึ่งแม้จะมีความสำคัญและจำเป็น แต่แนวคิดทั้งสามก็ไม่เพียงพอที่จะอธิบายเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำรุ่นใหม่และการศึกษาของไทยได้ จึงได้มีความพยายามที่จะพัฒนาภาวะผู้นำที่มีความ ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะพัฒนาด้วยวิธีการวิจัยทั้งในเชิงแนวคิด รูปแบบ และกระบวนการ (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2553 หน้า 69) เพื่อฝ่าวงล้อมและ ขยายขอบเขตของการแก้ปัญหาทะลวงไปจากแนวทางแบบเดิมๆ ให้ได้จึงจะสามารถแก้ปัญหาและสร้างสิ่งที่ดีๆ และยั่งยืนในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ Stoll & Temperley (2009, p. 181) ที่กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ หมายถึงการมีปฏิริยาตอบสนองเชิงจินตนาการ โดยการคิดไตร่ตรอง อย่างละเอียดถี่ถ้วน ในสถานการณ์ต่างๆ และประเด็นต่างๆ ที่ท้าทาย (challenge) ปัจจุบัน นักวิชาการศึกษาต่างก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (creative leadership) จึงได้พยายามศึกษาค้นคว้า ตั้งสมมติฐาน อธิบาย ตลอดจนวิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับเรื่องของภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่สำคัญในยุคปัจจุบันและอนาคตของทุกๆ องค์กร จากความเปลี่ยนแปลงทางสภาพสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากรสิ่งแวดล้อม การนำพาองค์กรหรือสังคมจึงต้องมีการแก้ไขปัญหาค่าที่เข้ามาระทบ หรือเป็นการมองหาโอกาสที่องค์กรจะได้รับ เพื่อสร้างความเป็นผู้นำขององค์กรเอาไว้ล่วงหน้าต้องอาศัยความสร้างสรรค์เพื่อผลักดันให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ สอดคล้องกับ กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2555, หน้า 10) กล่าวว่า เมื่อสังคมปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตเห็นได้ชัดว่า

การเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวาง การเปลี่ยนแปลงที่เห็นชัดเจนคือการแข่งขันที่ เกิดขึ้นใน สถานการณ์ สภาพแวดล้อมที่มีความสลับซับซ้อน และไร้ทิศทาง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะ เป็นสิ่งที่สร้างความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงนั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา (2555, หน้า 1-2) ที่ได้ประมวลคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ด้านสติปัญญาที่เอื้อต่อการจัดการและบริหารการศึกษาตามแนว พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติจำนวนหลายข้อหนึ่งในนั้นคือ การเป็นบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ สำหรับ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นบุคคลที่มีจินตนาการ ส่วนคุณลักษณะด้านการทำงาน ผู้บริหารต้องสามารถพัฒนา และใช้นวัตกรรมการบริหาร สถานศึกษาจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นลำดับ นั้นหมายถึงการใช้นวัตกรรมในการ บริหารงาน ที่ขาดไม่ได้เลยในการเป็นผู้นำทางวิชาการ คือ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการริเริ่ม การใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน และมีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, หน้า 2-4) สอดคล้องกับแนวคิดของ ธีระ รุณเจริญ (2555, หน้า 141) ที่กล่าวว่าการศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะนำองค์กรไปสู่ ความสำเร็จได้ต้องมีบุคลิกภาพของการเป็นบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ด้วย นอกจากนี้ (Bellanca, 2001, p. 473) ที่กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดสร้างสรรค์จะส่งผลให้ครูมี ความคิดสร้างสรรค์เช่นเดียวกัน ฉะนั้นการที่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความคิด สร้างสรรค์ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์เช่นเดียวกัน จะเห็นว่าพฤติกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษาจะส่งผลต่อการทำงานโดยรวมหรือมีผลต่อบุคคลากรโดยตรง การจัด สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์จึงมีความจำเป็นมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมาย หรือไปสู่ความเป็นเลิศได้นั้น ผู้บริหาร สถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ก่อนใคร เพราะผู้นำที่มีภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์จะเป็นต้นแบบและเป็นมาตรฐานให้ผู้อื่นยึดเป็นตัวอย่างได้

การศึกษาเรื่องนี้เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาดังนี้ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการนำข้อมูลเชิงประจักษ์จาก ปรากฏการณ์จริงมาทดสอบกับโมเดลเชิงทฤษฎี ซึ่งได้ศึกษามาอย่างกว้างขวาง มีความ เหมาะสมและมีความเป็นไปได้

คำถามการวิจัย

ในการครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ประกอบด้วยองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ได้บ้าง

2. ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร

2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่าตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนครที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ที่จะช่วยสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน

2. ทำให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์ในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้บริหารโรงเรียนและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย ส่งเสริมและพัฒนาในด้านการบริหารต่อไป

3. ผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสามารถใช้สารสนเทศที่ได้เป็นแนวทางในการศึกษาอ้างอิงต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร แบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 ความยืดหยุ่น

1.1.1 การปรับตัวตามสถานการณ์

1.1.2 การเปิดกว้างรับสิ่งใหม่

1.2 ความคิดสร้างสรรค์

1.2.1 ความคิดคล่องแคล่ว

1.2.2 ความคิดยืดหยุ่น

1.2.3 ความคิดริเริ่ม

1.2.4 ความคิดละเอียดลออ

1.3 จินตนาการ

1.3.1 คิดใหม่

1.3.2 คิดเชิงอนาคต

1.3.3 อารมณ์ขัน

1.3.4 สถิติปัญญา

1.4 วิสัยทัศน์

1.4.1 การจัดการความเปลี่ยนแปลง

1.4.2 การกำหนดเป้าหมาย

1.4.3 การสร้างเครือข่าย

1.4.4 การมองการณ์ไกล

1.4.5 การสร้างกลยุทธ์

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2561 จำนวน 637 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 637 คน (กลุ่มสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1, เขต 2 และเขต 3, 2561: ออนไลน์)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2561 ใช้เกณฑ์อัตราส่วนระหว่างจำนวนกลุ่มตัวอย่างกับจำนวนพารามิเตอร์ 20 : 1 ตามแนวคิด Gold (1980 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ซึ่งมี จำนวน พารามิเตอร์ 19 พารามิเตอร์ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 380 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้กลุ่มตัวอย่าง 435 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage random sampling)

กรอบแนวความคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ
เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาใน
จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นโมเดลโครงสร้างกรอบแนวคิดเบื้องต้นการวิจัย
(conceptual framework) จากนักวิชาการและนักวิจัยต่างๆ ดังนี้

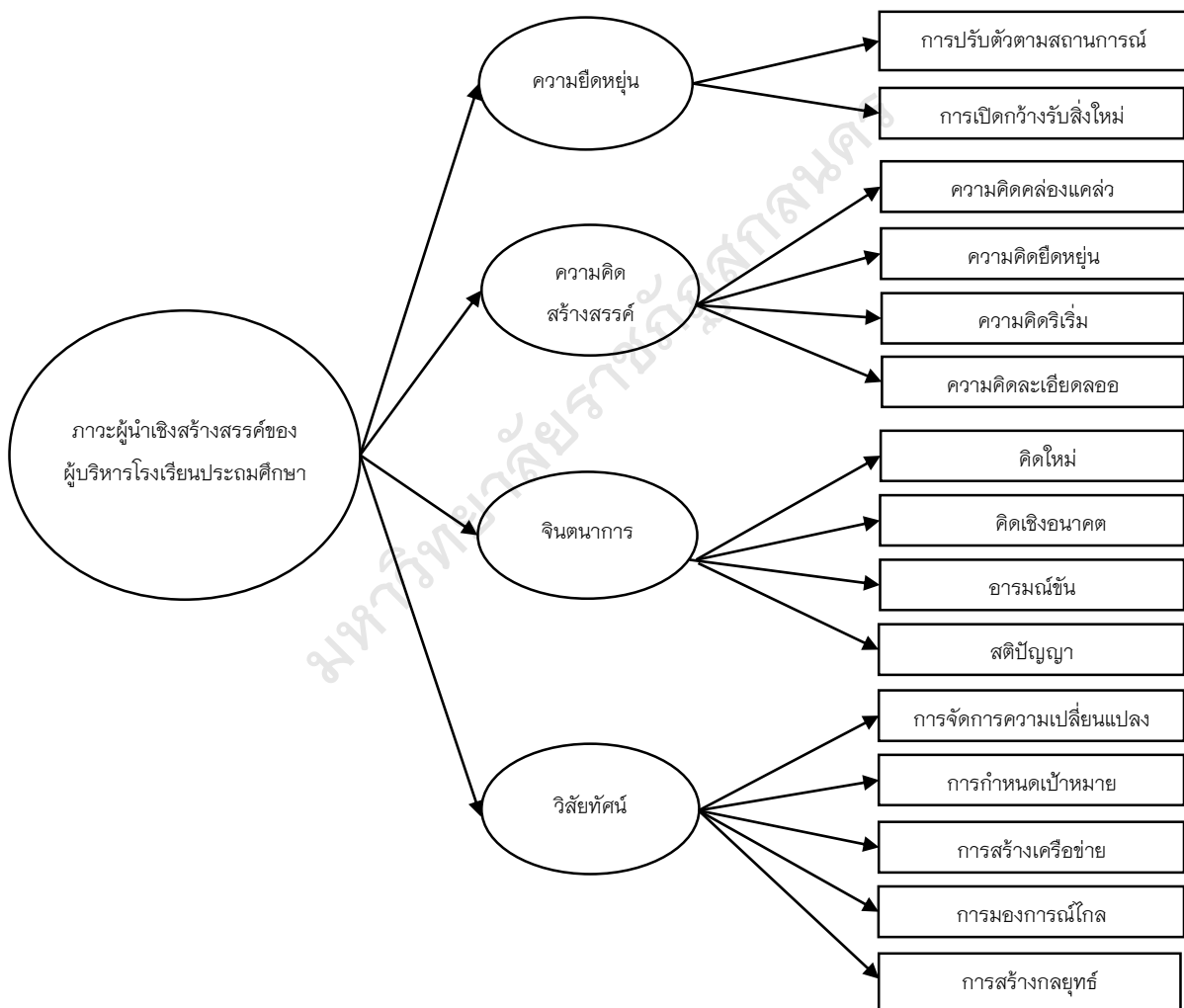
1. องค์ประกอบหลักภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ได้
ศึกษาแนวคิดของ delich-cad Broneyn (2010), Harding (2010), Mucller, Goncale & Kamdar
(2010), Ubben, Hughes and Norris (2010), Zacko – Smitch (2010), Guiford (2010),
Maxwell (2012), กิตต์กัญจน์ ปฏิพันธ์ (2554), สุขพัชรา ชุ่มเจริญ (2556),
มณฑาทิพย์ เสยยงคะ (2556), กนกอร สมปราชน์ (2556) พบว่ามี 4 องค์ประกอบ ได้แก่
1) ความยืดหยุ่น 2) ความคิดสร้างสรรค์ 3) จินตนาการ 4) วิสัยทัศน์

2. องค์ประกอบย่อยความยืดหยุ่น มีนักวิชาการต่างๆ ประกอบด้วย Dubrin (2010),
วนิช สุธารัตน์ (2547), มาตา แก้วแข่ง และคณะ (2550), ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551),
กิตต์กัญจน์ ปฏิพันธ์ (2555), วิโรจน์ สารรัตน์ (2555), มณฑาทิพ เสยยงคะ (2556),
บุญนาถ ทับทิมไทย (2557) พบว่ามี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การปรับตัวตามสถานการณ์
2) การเปิดกว้างรับสิ่งใหม่

3. องค์ประกอบย่อยความคิดสร้างสรรค์ มีนักวิชาการต่างๆ ประกอบด้วย Dalton
(1988), Frank (2011), Guilford (2011), จิตติมา วรณศรี (2550), เกียรติศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์
(2546), ชุติมา วงษ์พระลับ (2553), นิกัญชลา ล้นเหลือ (2554), อารี พันธุ์มณี (2557)
พบว่ามี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความคิดคล่องแคล่ว 2) ความคิดยืดหยุ่น 3) ความคิด
ริเริ่ม 4) ความคิดละเอียดลออ

4. องค์ประกอบย่อยจินตนาการ มีนักวิชาการต่างๆ ประกอบด้วย Chodakowski
(2009), Lsaksen, Dorval & Trcffinger (2011), Kaminker (2011), Reuter (2011),
กิตต์กัญจน์ ปฏิพันธ์ (2555), ลักษณะ ตติยศุภกรกุล (2555), มณฑาทิพย์ เสยยงคะ (2556)
พบว่ามี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คิดใหม่ 2) คิดเชิงอนาคต 3) อารมณ์ขัน 4) สถิติปัญญา

5. องค์ประกอบย่อยวิสัยทัศน์ มีนักวิชาการต่างๆ ประกอบด้วย Nanus (1992), Grant (2012), Northouse (2012), สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และสรายุทธ กันหลง (2553), เทียนประพันธ์ พันธลิขิต (2554), ศิริพร วิษณุหมหิมาชัย (2554), มณฑาทิพย์ เสียงยงคะ (2554), สมชาติ กิจจรวยง (2554) พบว่ามี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดการความเปลี่ยนแปลง 2) การกำหนดเป้าหมาย 3) การสร้างเครือข่าย 4) การมองการณ์ไกล 5) การสร้างกลยุทธ์ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 โมเดลภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

1. ตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวแปรประกอบหรือองค์ประกอบที่มีค่าแสดงถึงลักษณะหรือปริมาณของระบบการดำเนินงานส่วนใดส่วนหนึ่งในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยค่าของตัวแปรชี้แสดงถึงสภาพที่ต้องการศึกษา มีความชัดเจนเพียงพอที่จะใช้ในการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อประเมินสภาพที่ต้องการได้

2. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการใช้อิทธิพลของบุคคลต่อผู้อื่นให้ยินยอมปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยมีจินตนาการและแนวทางใหม่ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 15 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

2.1 ความยืดหยุ่น หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ เปิดรับข้อมูลใหม่ด้วยทัศนคติเชิงบวก และมีความตั้งใจที่จะเรียนรู้วิธีการใหม่เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สามารถรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้ สามารถคิดหาวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างอิสระและหลากหลาย

2.1.1 การปรับตัวตามสถานการณ์ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่แสดงออกถึง การพยายามปรับตัวให้สามารถรับกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนให้เข้ากับสภาพแวดล้อม สนองต่อความพึงพอใจทั้งตนเองและสังคมได้อย่างสูงสุด มีความสามารถที่จะเผชิญและยอมรับความจริงของชีวิตได้

2.1.2 การเปิดกว้างรับสิ่งใหม่ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่แสดงออกถึงการเป็นคนที่เปิดกว้างต่อการรับประสบการณ์ใหม่ๆ ด้วยท่าทีที่ยินดีจะเรียนรู้เสมอ มีอิสระในการคิด และตัดสินใจ กล้าเผชิญความเสี่ยง มีความเชื่อมั่น และเป็นตัวของตัวเอง

2.2 ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการคิดที่แตกต่างจากการคิดธรรมดาหรือแนวคิดที่มีแบบแผนอยู่แล้ว เป็นสิ่งที่แปลกใหม่และเป็นแนวทางที่สามารถเป็นต้นแบบให้ผู้อื่นได้

2.2.1 ความคิดคล่องแคล่ว หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาที่แสดงออกถึง ความคิดที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน คิดหาคำตอบได้อย่าง คล่องแคล่ว รวดเร็วและมีคำตอบปริมาณที่มากในเวลาจำกัด

2.2.2 ความคิดยืดหยุ่น หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาที่แสดงออกถึงการคิดหาคำตอบได้หลากหลายประเภทและหลายทิศทางเป็นตัว เสริมและเพิ่มคุณภาพของความคิด

2.2.3 ความคิดริเริ่ม หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาที่แสดงออกถึง ความแปลกใหม่มีความแตกต่าง ผู้อื่นคิดไม่ถึง เป็นความคิดที่เป็น ประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เกิดจากการนำความรู้เดิมมาคิดดัดแปลง และประยุกต์ให้เกิด เป็นสิ่งใหม่ขึ้นที่เป็นประโยชน์ในหน่วยงานหรือองค์กร

2.3.4 ความคิดละเอียดลออ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาที่แสดงออกถึง การคิดในรายละเอียด เพื่อตกแต่งและขยายความคิดหลักให้ได้ ความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เป็นความสามารถในการมองเห็นรายละเอียดในสิ่งที่คนอื่นมองไม่เห็น ซึ่ง ต้องอาศัยทักษะการสังเกตช่วย

2.3 จินตนาการ หมายถึง การคิดสร้างภาพในสมอง ซึ่งภาพเหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่ เคยพบเห็นหรือเกิดขึ้นมาก่อน เป็นการคาดเดาลักษณะนั้นเป็นอย่างใดเป็นการคิดใหม่ในสิ่งที่จะ นำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหา อาจเป็นการเพื่อฝันเหนือความ เป็นจริงไม่มีหลักฐานยืนยันประกอบ ถึงแม้จะยังไม่เป็นจริงในขณะนั้น อาจจะเป็นจริงได้ใน อนาคต

2.3.1 คิดใหม่ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ แสดงออกถึง การคิดใคร่ครวญ ไตร่ตรอง คาดคะเน เพื่อการสร้างต้นแบบของตนเอง สร้าง แนวคิดใหม่ที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงหรือเป็นการพัฒนาสิ่งเดิมที่มีอยู่ให้ดียิ่งขึ้น

2.3.2 คิดเชิงอนาคต หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาที่แสดงออกถึงจินตนาการถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต โดยต้อง มองในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกัน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังกับการวางแผน ในการทำงาน เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาในการทำงานในอนาคต

2.3.3 อารมณ์ขัน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่แสดงออกถึงการมีพื้นฐานอารมณ์ที่สนุก เป็นที่ชอบอกชอบใจของผู้อื่นเสมอ เป็นแหล่งกำเนิดความสุขของคนรอบข้าง ใครอยู่ใกล้ก็มีรอยยิ้มเสียงหัวเราะและเบิกบานใจ

2.3.4 สติปัญญา หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่แสดงออกถึง ความสามารถในการใช้ความรู้ในการแก้ปัญหา เข้าใจความคิดที่ซับซ้อน เรียนรู้ อย่างรวดเร็วและปรับตัวให้เข้ากับความท้าทายในสิ่งแวดล้อม

2.4 วิสัยทัศน์ หมายถึง ความสามารถของผู้นำในการมองการณ์ไกลหรือสิ่งที่ จะเกิดขึ้นในอนาคต มีการกำหนดจุดมุ่งหมายปลายทางที่ชัดเจนและมีความเป็นไปได้

2.4.1 การจัดการความเปลี่ยนแปลง หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาที่แสดงออกถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงการบริหาร เพื่อปรับปรุง กระบวนการทำงาน สามารถคาดการณ์ และบริหารจัดการได้ เป็นการบริหารผลกระทบที่ เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง เป็นการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงจากภาวะ ปกติ เป็นกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงเพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อมนั้น

2.4.2 การกำหนดเป้าหมาย หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาที่แสดงออกถึง การระดมความพยายามเพื่อสร้างแรงจูงใจในการพัฒนางาน และมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.3 การสร้างเครือข่าย หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาที่แสดงออกถึง การเชื่อมโยงของกลุ่มคนที่สมัครใจที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสาร ร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความ อิสระเท่าเทียมกัน ภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ ชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

2.4.4 การมองการณ์ไกล หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาที่แสดงออกถึงความสามารถในการมองอนาคต การคาดการณ์ล่วงหน้า เพื่อ เตรียมพร้อมรับมือกับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

2.4.5 การสร้างกลยุทธ์ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาที่แสดงออกถึงการสร้างวิธีดำเนินงานของสถานศึกษาในระยะยาว โดยอาศัย

กระบวนการวางแผน การจัดการองค์กร และพัฒนาวิธีการทำงานให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อรองรับสถานการณ์ในอนาคตจึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรภายในสถานศึกษา

3. การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง กระบวนการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ โดยใช้เทคนิควิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน) Confirmatory Factor Analysis สำหรับการทดสอบเพื่อยืนยันตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร หมายถึง หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษา ในระดับประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย 18 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสกลนคร อำเภอกุสุมาลย์ อำเภอโคกศรีสุพรรณ อำเภอโพนนาแก้ว อำเภอภูพาน อำเภอเต่างอย อำเภอกุดบาก อำเภออากาศอำนวย อำเภอวานรนิวาส อำเภอดำตาล อำเภอบ้านม่วง อำเภอพรรณานิคม อำเภอพังโคน อำเภอนิคมน้ำอูน อำเภอวาริชภูมิ อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอเจริญศิลป์ อำเภอส่องดาว

5. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2561